

Z činnosti hudebních knihoven – IAML

INSTITUT BOHUSLAVA MARTINŮ

Veronika Pospíšilová

Institut B. Martinů, Praha

V letošním roce oslaví páté výročí své existence Institut Bohuslava Martinů. Sídlí na Náměstí Kinských 3 na pražském Smíchově, dříve působil pod názvem Studijní centrum Nadace Bohuslava Martinů. Myšlenka založit a provozovat studijní centrum, které by zajišťovalo úplný informační servis pro zájemce o život a dílo Bohuslava Martinů, vyšla od PhDr. Viktora Kalabise, hudebního skladatele a prezidenta správní rady Nadace Bohuslava Martinů. Ředitelem se stal muzikolog Aleš Březina, který působil na Univerzitě v Basileji a v tamější Nadaci Paula Sachera. Doslova „na zelené louce“ se mu podařilo vybudovat instituci, která nyní komunikuje s celým světem a snaží se přispět k oživování díla klasika české moderní hudby. Podobné instituce nejsou v zahraničí nijak neobvyklé - připomeňme např. Centrum Carla Orffa v Mnichově, Institut Paula Hindemitha ve Frankfurtu nad Mohanem, Centrum Arnolda Schönberga ve Vídni nebo Nadaci Kurta Weilla v New Yorku.

Úkoly a cíle

Hlavním úkolem institutu je shromažďovat nejen veškeré dostupné dokumenty z pera Bohuslava Martinů, ale i materiály o něm, aby měli zájemci z řad muzikologů, interpretů i široké veřejnosti možnost studovat skladatelův život a dílo v plném kontextu doby. Protože Bohuslav Martinů strávil svůj život převážně v západní Evropě a USA, jsou dnes jeho rukopisné partitury, korespondence i jiné dokumenty uloženy v řadě veřejných institucí či v rukou soukromých osob po celém světě. Pořizování kopií těchto materiálů představuje náročnou mnohaletou práci, kterou si Institut Bohuslava Martinů vytyčil za dlouhodobý cíl.

Knihovna

Jádro institutu tvoří odborná knihovna, která je zaměřena nejen na osobnost a dílo Martinů, ale na celou oblast hudby první poloviny 20. století. Knihovna obsahuje více než 2000 českých i cizojazyčných **knížních materiálů**,

odebírání přes 30 titulů domácích a zahraničních hudebních **periodik**, shromažďuje články z novin a časopisů. K dispozici jsou základní světové **hudební slovníky** a **všeobecné encyklopedie**. Velkým obohacením bylo zakoupení pozůstalosti významného českého hudebního publicisty, pedagoga a režiséra Eduarda Herzoga. Jedinečná je rozrůstající se **fonotéka** a **videotéka** specializovaná na nahrávky skladeb Bohuslava Martinů z celého světa a na skladby současníků Martinů a autorů, kteří jej mimořádně ovlivnili (cca 200 gramodesek a přes 300 kompaktních disků). Návštěvníci tak mohou porovnávat různé interpretace děl. Knihovna shromažďuje kopie dokumentárních filmů, snaží se získávat unikátní neveřejné a historické snímky z archivů zahraničních rozhlasů a světových orchestrů, videozáznamy koncertů, operních a baletních představení. K dispozici jsou **tištěné hudebniny** a **fotokopie rukopisů** většiny skladeb Bohuslava Martinů, skladatelova **korespondence** (obsahuje dopisy nejen přátelům a příbuzným do Poličky, manželce Charlottě, ale i korespondenci s takovými osobnostmi, jako byl dirigent Sergej Kusevickij nebo Charles Munch). Knihovna se tak vedle Památníku B. Martinů v Poličce stává jediným místem, kde lze studovat kopie materiálů uložených ve sbírkách desítky knihoven, archivů institucí a soukromých osob z celého světa (Library of Congress, Muzeum české hudby, vydavatelství Universal Edition, Boosey and Hawkes, Schott, aj.).

Postupné zpracování všech dokumentů probíhá v automatizovaném knihovnickém systému KP-SYS, dlouhodobě se uvažuje o spoluúčasti knihovny v národním souborném katalogu CASLIN. Knihovna Institutu Bohuslava Martinů slouží především muzikologům, hudebníkům, studentům a badatelům, je ale otevřena všem zájemcům z řad široké veřejnosti. Návštěvníkům je k dispozici poslechová aparatura, klavír a xerox. Vzhledem k jedinečnosti a vzácnosti uchovávaných materiálů poskytuje knihovna pouze prezenční služby. Pro studijní účely je však možné získat kopie not a nahrávek, nelze kopírovat rukopisy. Knihovna je od roku 2000 členem Mezinárodní asociace hudebních knihoven IAML a členem SKIP.

Komunikace (internet a WWW)

Významným komunikačním kanálem institutu je mezinárodní počítačová síť **internet**.

Institut, který zajišťuje všem zájemcům **informační servis o životě a díle** Bohuslava Martinů, udržuje kontakt s řadou interpretů, muzikologů a obdivovatelů díla Marti-

nů nejen osobně, poštou a telefonicky, ale zejména prostřednictvím elektronické pošty (martinu@martinu.cz). Nadace Bohuslava Martinů, zřizovatel institutu, patřila k prvním českým hudebním institucím, které měly své vlastní **webové stránky**. V březnu 2000 byla zveřejněna již druhá, kompletně přepracovaná verze webovské propagace života a díla Bohuslava Martinů. Na webovské adrese www.martinu.cz si tak může kdokoli (bez ohledu na geografickou vzdálenost) vyhledat informace o skladateli (životopis zobrazený pomocí časového přehledu, esej o charakteristikách díla, fotoalbum, interview, bibliografie) a o činnosti a cílech Nadace Bohuslava Martinů a Institutu B. Martinů. Významnou součástí jsou aktuální zprávy, které upozorňují na právě probíhající pořady, koncerty a představení související se skladatelem, seznam vydavatelů díla Martinů a webová stránka věnovaná nově založené **Mezinárodní společnosti Bohuslava Martinů**, jejíž administrativní agendu institut zabezpečuje. Webové stránky, které se neustále vyvíjejí, jsou přístupné v angličtině a připravuje se jejich česká verze. Na podzim je plánováno zpřístupnění interaktivního katalogu skladeb Martinů.

Aktivity a projekty

Rozsah činností Institutu Bohuslava Martinů je velmi široký a rozmanitý. Institut pravidelně realizuje největší projekt Nadace Bohuslava Martinů, kterým je každoroční **Festival Bohuslava Martinů**, pravidelná součást pražského prosincového kulturního života. Letošní mimořádnou součástí festivalu je mezinárodní muzikologická konference „Jevištní díla Bohuslava Martinů v kontextu doby jejich vzniku“, která proběhne u příležitosti pražské premiéry první opery Bohuslava Martinů *Voják a tanečnice*.

Poprvé v roce 1996 uspořádal institut pod záštitou Nadace Bohuslava Martinů a ve spolupráci v festivalem Pražské jaro **Mezinárodní muzikologické kolokvium** s názvem „Pražský hudební život na počátku 20. století“. Přednesené příspěvky se týkají nejen života a díla Bohuslava Martinů, jeho předchůdců, současníků nebo následovníků, nýbrž zasahují i do oblasti obecných dějin, výtvarného umění a literatury.

Mezi mimořádné projekty roku 2000 patří především **digitalizace dokumentů** Bohuslava Martinů, která představuje naskenování všech dostupných fotografií, kreseb, karikatur a rukopisů Martinů, jejich retuše a uspořádání do počítačové databáze. K dalším letošním významným projektům institutu patří spoluúčast na **prezentaci Bohuslava Martinů v Českých centrech** v různých zemích světa, dále zajištění **reedice monografie a katalogu děl** skladatele, kterou v roce 1968 vydal belgický muzikolog Harry Halbreich. Institut zajišťuje kompletní korektury původního textu podle aktuálního stavu bádání o životě a díle B. Martinů a vytvoření dodatků, v nichž budou uvedeny nově nalezené skladby. V nové podobě bude monografie vydána v roce 2001 nakladatelstvím Schott.

Institut Bohuslava Martinů se podílí i na projektech jiných organizací. V roce 1998 tak vznikl ve spolupráci s Institutem a Nadací Bohuslava Martinů například doku-

mentární film České televize *Návrat z exilu* (režie Jiří Nekvasil, scénář Jiří Nekvasil a Aleš Březina) a film *Slzy nože a Podivuhodný let*, který o rok později získal prestižní ocenění Křišťálový globus na mezinárodním televizním festivalu Zlatá Praha, v letošním roce se připravuje opět ve spolupráci s Českou televizí dokumentární film o pobytu a působení Bohuslava Martinů v Americe.

Institut Bohuslava Martinů se na řadě akcí podílí částečným zajištěním propagace, přípravou dokumentačního materiálu pro programové brožury a zabezpečením doprovodného programu (výstavy, přednášky). V roce 2000 patří mezi nejvýznamnější počiny, které se uskutečnily i za přispění Institutu a Nadace Bohuslava Martinů, premiéra 1. verze opery *Řecké pašije* v londýnské Covent Garden, uvedení opery *Julietta* v režii Davida Pountneyho v Národním divadle v Praze; institut se podílel též na přípravě edice první verze *Koncertantní suity* pro housle a orchestr, která měla světovou premiéru 27. 5. 2000 na festivalu Pražské jaro.

Pět let je v dějinách podobné instituce velmi krátká doba. Přesto je možné říct, že se institut během tohoto období zařadil po bok podobných světových institucí. Díky úplnému financování Nadací Bohuslava Martinů může tým institutu (ředitel, 2 muzikologové a 1 informační specialista) přispívat k šíření díla velkého českého skladatele a pečovat o jeho odkaz.

